

ACTIVITATEA ACTORILOR POLITICI DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL ADERĂRII LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Luca-Darius VACARCIUC,

student, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 351.08(478):327:061.1UE

E-mail: lucavacarciuc@tutanota.com

This thesis addresses various aspects of the concept of political actor and its connection to the process of European integration. The research is based on the conclusions of various authors who have studied the concept of European integration, as well as those who have explored the notion of political actor. The thesis offers a unification of these two areas of study in the context of the Republic of Moldova's accession to the European Union.

Lucrarea abordează mai multe aspecte ale conceptului de actor politic și legătura sa cu procesul de integrare europeană și se bazează pe concluziile diverșilor autori ce au cercetat conceptul de integrare europeană și ale autorilor ce au cercetat conceptul de actor politic, drept urmare lucrarea oferă o unificare ale acestor două teme de cercetare, în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, cazul Republicii Moldova.

Conceptul de actor politic este esențial în studiile politice și desemnează indivizi, grupuri, organizații sau instituții care participă activ la procesul decizional și influențează relațiile politice. Acești actori pot exercita o influență directă sau indirectă asupra politicilor publice, având un rol important în orice tip de regim politic – democratic, autoritar sau în tranziție.

Actorii politici contribuie la definirea agendei politice prin metode diverse, precum negocieri, mobilizări sociale sau campanii publice. Definirea și clasificarea lor diferă în funcție de teoria politică aplicată și de contextul social-politic. Conform lui Victor Saca [1], actorii politici sunt forțe centrale în organizarea vieții sociale și a relațiilor politice, reprezentând interese specifice, inclusiv naționale. Gadi Wolfsfeld [2] îi descrie ca indivizi cu autoritate sau influență, implicați în activități cu impact semnificativ asupra deciziilor politice și asupra felului în care acestea sunt reflectate în media. O trăsătură esențială a acestora este implicarea directă în procesul decizional politic, proces descris de Valentin Beniuc [3, p 4-8] ca un ansamblu de etape: identificarea problemelor, analizarea informațiilor, elaborarea alternativelor, luarea și implementarea deciziei, monitorizarea și evaluarea acesteia, urmată de feedback.

În Republica Moldova actorii politici raportați la procesul de integrare europeană sunt cei statali (exemplu: Parlament, Guvern, ș.a.m.d.) ce sunt responsabili de adopta-

rea și implementarea legislației conforme cu normele UE, dar și cei non-statali (exemplu: ONG-uri, partide politice, mass-media) ce promovează agenda pro-europeană prin informare și monitorizarea procesului politic.

Procesul de integrare europeană a Republicii Moldova a fost influențat semnificativ de actorii politici interni – partide politice, lideri guvernamentali și instituții ale statului – care au definit și implementat strategii în acest sens. În perioada post-sovietică, Moldova a parcurs mai multe etape în relația cu UE: semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare în 1994 a oferit cadrul juridic pentru colaborarea bilaterală, iar Acordul de Asociere din 2014, incluzând ZLSAC, a intensificat integrarea economică și alinierea la standardele UE [4, p 7-17]. Guvernele pro-europene au promovat reforme menite să alinieze Moldova cu normele UE, dar instabilitatea politică a afectat ritmul acestora. Implementarea ZLSAC a dus la creșterea exporturilor și a sprijinit economia, însă probleme precum corupția și slăbiciunile instituționale au limitat beneficiile procesului de integrare și au influențat percepția publică.

Procesul de integrare europeană a fost deraiat de-a lungul anilor de mai mulți factori cum ar fi instabilitatea clasei politice[5], cazuri de corupție ce au scăzut încrederea partenerilor europeni sau ingerințe din partea Federației Ruse prin embargouri [6] și mai nou, prezența și consecințele războiului hibrid.

Integrarea europeană a Republicii Moldova se află într-o etapă critică, iar succesul acestui proces depinde de factori interni și externi (geopolitică și opinia statelor UE în raport cu Republica Moldova). O lecție esențială oferită de extinderile anterioare ale Uniunii Europene este că reformele structurale profunde sunt necesare, în special în domeniile justiției, administrației publice și economiei. Experiențele țărilor din Europa Centrală și de Est [7, p 145-162] au demonstrat că voința politică și angajamentul față de valorile democratice sunt factori decisivi în reușita integrării.

Acordarea statutului de țară candidată în iunie 2022 marchează un progres semnificativ în relația Moldovei cu UE. Un scenariu optimist prevede începerea negocierilor de aderare în viitorul apropiat, dar procesul va fi complex, variind în funcție de capacitatea Moldovei de a implementa reforme și de contextul geopolitic regional. Un consens politic intern și sprijinul societății sunt condiții indispensabile. Țările care au obținut susținerea cetățenilor și a clasei politice au avut un parcurs mai coerent și rapid. Prin urmare, autoritățile moldovene trebuie să comunice transparent beneficiile aderării și să coopereze activ cu societatea civilă în procesul decizional.

Conform concluziilor generale, facem următoarele recomandări pentru actorii politici: continuarea reformelor în justiție pentru asigurarea independenței sistemului și eliminarea influențelor politice; consolidarea securității naționale prin diversificarea energetică, apărare cibernetică și combaterea dezinformării, precum și promovarea coeziunii sociale; menținerea unui dialog constant cu Uniunea Europeană; implementarea eficientă a Planului Național de Acțiune pentru Aderare; implicarea activă în platformele europene pentru a consolida relațiile bilaterale și încrederea partenerilor europeni.

Referințe:

1. SACA, V. Curriculum la disciplina „Actorii Relațiilor Politice: Program de studii superioare de licență, ciclul I Politologie”. Chișinău, 2024; SACA, V. Actorii și agenții interesului național. În: Teoria și practica interesului național. Suport de curs. Chișinău, USM, 2024.
2. WOLFSFELD, G. INFOCORE Definitions: “Political Actors”. Herzliya, Interdisciplinary Center. [Accesat 24.10.2024]. Disponibil: <http://www.infocore.eu/results/definitions/>
3. BENIUC, V. Procesul politic decizional: Abordare teoretico-practică. În: Anuar Științific al Institutului de Relații Internaționale, 2012, nr. 11, pp. 4-8. ISSN 1857-1840.
4. CHISTRUGA, B., BRAGOI, D. Impactul zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător asupra dezvoltării economice a Republicii Moldova = **Impact of the Deep and Comprehensive Free Trade Zone on the Economic Development of the Republic of Moldova**. In: Economica. 2023, nr. 4(126), pp. 7-17. ISSN 1810-9136.
5. MUSTEAȚĂ, S. 1991: A chronology of Moldova’s independance. Disponibil: https://gce.unisg.ch/fileadmin/user_upload/HSG_ROOT/Institut_GCE/Euxeinos/15-16/Musteata_Euxeinos_15_16_2014.pdf
6. Expert-Grup. Moldova și Rusia: între relații comerciale și dependența economică. [Accesat 09.02.2025]. Disponibil: https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/download/1358_f44830d91a8c6b815d08a162ff78ff12
7. IAȚCO, M., PUTINĂ, N. Process of accession of the Republic of Moldova to the European Union – content and implications. In: Analele Universității din Oradea, Seria Relații Internaționale și Studii Europene, TOM XII, pag 145-162.

Recomandat

Victor SACA, *dr.hab., prof.univ.*